

термін «технології високотехнологічних галузей» не містить спеціального переліку критеріїв, а тільки перелік таких галузей, які відносяться до високотехнологічних.

Література:

1. Про Загальнодержавну комплексну програму розвитку високих наукоємних технологій : Закон України від 9 квіт. 2004 р. №1676-IV. *Офіційний вісник України* від 21.05.2004., № 18.
2. Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні : Закон України від 08 верес. 2011р. № 3715-VI. *Офіційний вісник України* від 14.10.2011 р., № 77, стор. 14.
3. Деякі питання визначення середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності загальнодержавного рівня на 2017–2021 роки : затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 28 груд. 2016 р. № 1056. *Офіційний вісник України* від 27.01.2017 р., № 8, стор. 63.
4. Проект Стратегії розвитку високотехнологічних галузей до 2025 року. URL: <http://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=c9b6f0b0-1ed5-4aba-a25e-f824405ccc64&>.
5. Про розвиток та державну підтримку малих та середніх підприємств : Закон України від 22 берез. 2012 р. № 4618-VI. *Офіційний вісник України* від 27.04.2012 р., № 30, стор. 55.
6. План реалізації Стратегії розвитку малого та середнього підприємництва в Україні на період до 2020 року : затв. Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 10 трав. 2018 р. № 292-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/deyaki-pitannya-realizaciyi-strategiyi-rozvitku-malogo-i-serednogo-pidpriyemnictva-v-ukrayini-na-period-do-2020-roku>.
7. Про схвалення Експортної стратегії України («дорожньої карти» стратегічного розвитку торгівлі) на 2017-2021 роки : затв. Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27 груд. 2017 № 1017-р. *Офіційний вісник України* від 06.02.2018 р., № 11, стор. 15.
8. Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації : затв. Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 січ. 2018 р. № 67-р. *Офіційний вісник України* від 23.02.2018 р., № 16, стор. 70.

Головашевич О.О.

к.ю.н., асистент кафедри фінансового права
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ОПОДАТКУВАННЯ НЕРУХОМОСТІ У СПІЛЬНІЙ ВЛАСНОСТІ

Оподаткування нерухомості порівняно з оподаткуванням доходів має низку переваг. До них відноситься обов'язковий облік об'єктів нерухомості у відповідних державних реєстрах та кадастрах, чітка визначеність таких об'єктів, можливість їх легко виміряти тощо. Оподаткування нерухомості в Україні відбувається при сплаті податку на майно, а точніше двох його складових – податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, та плати за землю. Варто наголосити, що ці два платежі фактично мають самостійні податкові механізми, що передбачає окреме визначення кола їх платників, об'єктів оподаткування, обрахування податкової бази за різними правилами, наявність власних ставок та інших елементів правового механізму податку. Крім того, тривалий час (з набуття чинності Податковим кодексом України до кінця 2014 року) ці платежі мали самостійний характер та окремо визначались у складі податкової системи України. Це свідчить про певну штучність об'єднання вказаних платежів під однією назвою.

Відповідно до чинного податкового законодавства платниками податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, можуть бути власники об'єктів житлової або нежитлової нерухомості. Безпосередньо термін «нерухомість» не визначається податковим законодавством, у той час як в інших нормативних актах даються визначення термінів «нерухоме майно», «нерухомість», «нерухомі речі», які мають синонімічне значення. Наприклад, у Законі України «Про іпотеку» під нерухомістю розуміються земельні ділянки, а також об'єкти, розташовані на земельній ділянці і невід'ємно пов'язані з нею, переміщення яких є неможливим без їх знецінення та зміни їх призначення [3]. Цивільне законодавство дає тотожне визначення

[2]. Інший підхід застосовано у Національному стандарті «Загальні засади оцінки майна і майнових прав», відповідно до норм якого нерухомістю є земельна ділянка без поліпшень або земельна ділянка з поліпшеннями, які з нею нерозривно пов'язані, будівлі, споруди, їх частини, а також інше майно, що згідно із законодавством належить до нерухомого майна [1]. У Податковому кодексі України законодавець закріпив два переліки об'єктів, що встановлюють коло об'єктів житлової та нежитлової нерухомості [4].

При оподаткуванні визначених об'єктів можуть виникати певні складнощі, обумовлені особливостями реалізації права власності на нерухомість. Наприклад, у разі перебування такого майна у спільній сумісній власності, коли воно не поділене в натурі, чинним податковим законодавством передбачено два механізми визначення розподілу податкових обов'язків таких власників. По-перше, резюмується можливість вирішення питання щодо розподілу податкового навантаження між вказаними суб'єктами шляхом самостійного визначення ними платника даного податку. Робиться це шляхом укладання між ними відповідного договору. У разі недосягнення згоди питання щодо того, хто з власників має реалізовувати податковий обов'язок по цьому податку вирішується в судовому порядку.

Факт знаходження нерухомого майну у спільній власності відображається у табличній частині додатку до декларації з податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки. При цьому у графі 8 зазначається вид спільної власності (перебування об'єкта житлової або нежитлової нерухомості у спільній частковій, спільній сумісній власності, її поділ/не поділ в натурі). Колонки 8–9 додатку заповнюються у числовому значенні з двома знаками після коми платниками, у яких відповідно до документів про право власності на об'єкти житлової або нежитлової нерухомості ці об'єкти перебувають у власності відповідно до п.п. «а», «б», «в» п.п. 266.1.2 ст. 266 Податкового кодексу України. Таку декларацію подають за місцезнаходженням об'єкта оподаткування юридичні особи-платники цього податку до 20 лютого звітного року [4]. Ця категорія платників відповідно до податкового законодавства зобов'язана самостійно обчислити податок станом на 1 січня звітного року та сплачувати його авансовими

внесками щокварталу до 30 числа місяця, що наступає за звітним кварталом.

Утім, на практиці часто виникає питання – яким чином реалізовувати податковий обов'язок з даного податку фізичним особам-співвласникам житлової нерухомості, що перебуває у їх спільній сумісній власності, але не поділена в натурі? Для цієї категорії платників податок обчислює контролюючий орган, який присилає податкове-повідомлення рішення до 1 липня року, наступного за звітним. У такому повідомленні-рішенні містяться платіжні реквізити, зокрема, органів місцевого самоврядування за місцезнаходженням кожного з об'єктів житлової або нежитлової нерухомості. При цьому не до кінця врегульованою залишається процедура вибору фізичної особи з кола власників, якій буде надіслано таке податкове повідомлення-рішення.

На наше переконання, співвласники житлової нерухомості, яка перебуває у їх спільній сумісній власності та не поділена в натурі, мають змогу повідомити контролюючий орган до закінчення звітного періоду про визначеного за їх згодою платника податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, звернувшись з письмовою заявою за місцем податкової адреси (місцем реєстрації) власника житлової нерухомості. Крім того, у разі надіслання податкових повідомлень-рішень одному або декільком власникам кожен з них має змогу згідно з п.п. 266.7.3 п. 266.7 ст. 266 Податкового кодексу України звернутися з письмовою заявою до контролюючого органу для проведення звірки даних щодо часток об'єктів житлової або нежитлової нерухомості, що перебувають у власності платника податку [4].

На відміну від податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, питання щодо оподаткування землі, що знаходиться у спільній сумісній власності, чітко врегульовано. Відповідно до вимог п. 286.6 ст. 286 Податкового кодексу України за земельну ділянку, на якій розташована будівля, що перебуває у спільній власності кількох юридичних або фізичних осіб, податок нараховується з урахуванням прибудинкової території кожному з таких осіб у рівних частинах, якщо будівля перебуває у спільній сумісній власності

кількох осіб, але не поділена в натурі [4]. На наше переконання, саме такий спосіб вибору платників-фізичних осіб, яким контролюючий орган має надсилати податкові повідомлення-рішення, доцільно застосовувати і щодо податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки.

Література:

1. Про затвердження Національного стандарту N 1 «Загальні засади оцінки майна і майнових прав»: Постанова Кабінету Міністрів України від 10.09.2003 р. № 1440. *Офіційний вісник України*, 2003, № 37. Ст. 1995.
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*, 2003, № 40-41. Ст. 356.
3. Про іпотеку: Закон України від 05.06.2003 р. № 898-IV. *Відомості Верховної Ради України*, 2003, № 38. Ст. 313.
4. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. *Відомості Верховної Ради України*, 2011, № 13-14. Ст. 112.

Дмитрик О. О.,

*д.ю.н., професор, завідувач наукового відділу
загальних проблем формування
та реалізації інноваційної політики
НДІ правового забезпечення інноваційного
розвитку НАПрН України*

ТУРИСТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ В УКРАЇНІ І ХОРВАТІЇ: ПРОБЛЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку пріоритетних галузей економіки» від 14 серпня 2013 р. № 843-р [1], розвиток туристичної галузі визнано одним із пріоритетних. Такий підхід перед науковцями і практиками ставить завдання віднайти ті оптимальні правові засоби, які б дозволили забезпечити сталий розвиток туристичної сфери в нашій державі. Вирішенню поставленого завдання сприяє ґрунтовний розгляд право-

вого регулювання оподаткування туристичної діяльності в інших країнах. З цією метою ми проаналізуємо матеріали Заключного звіту Європейської комісії про вплив податків на конкурентоздатність європейського туризму (Розділ А.1.3.) [2] на прикладі Хорватії, який вдалося підняти на належний рівень туризм. З часу розпаду колишньої Югославії в 1991 році Хорватія розвинула міцну репутацію європейського туристичного центру. Щорічно понад 12 мільйонів іноземних туристів відвідують країну, а доходи від туристичного сектора в цілому складають більше 18 % ВВП країни. Тільки в готельному і ресторанному секторах працює трохи менше 7 % від загальної чисельності робочої сили. Адріатична Хорватія є четвертим за популярністю місцем в ЄС після Балеарських островів, Парижа і Каталонії. Її залежність з доходів від туризму є другорядною, при цьому надходження від туристичних послуг еквівалентні більш ніж 18 % ВВП.

Хорватія сьогодні оцінюється досить послідовно по всім елементам конкурентоспроможності, позитивно відзначають покращення з точки зору інфраструктури туризму, охорони здоров'я, гігієни та міжнародної відкритості. Конкурентоспроможність цін і бізнес-середовище оцінюються гірше, хоча в цьому відношенні деякі заходи оподаткування (наприклад, загальна ставка податку для великого бізнесу) оцінюються відносно добре.

Уряд Хорватії нещодавно переглянув податкову систему, включаючи зміни до порядку встановлення, обчислення, сплати та деяких інших особливостей щодо багатьох податків, які належать до сфери туризму. Більшість з цих змін набули чинності з 1 січня 2017 року і були спрямовані на спрощення податкової системи і скорочення дефіциту державного бюджету.

Так, податок на прибуток в Хорватії стягується за однією з двох ставок: стандартна ставка 18 % і низька ставка 12 % для фермерів і платників податків з річним доходом менше 3 млн. кун (приблизно 400 000 євро). До 2017 року стандартна фіксована ставка 20 % застосовувалася практично до всіх підприємств без зниження ставок. Певні податкові пільги доступні для підприємств, що беруть участь в певних видах діяльності, включаючи деякі туристичні послуги,